

Rapportering av arbeid i valgperioden 2019-2023

Kontrollutvalget i Molde kommune

1. Innledning

Valgperioden 2019-2023 nærmer seg slutten. For å oppsummere kontrollutvalgets virksomhet overfor kommunestyret, og for å gi det påtroppende kontrollutvalget en innføring til sitt arbeid, gir kontrollutvalget en rapport fra arbeidet i valgperioden.

2. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Kontrollutvalget velges av kommunestyret og skal på vegne av kommunestyret føre løpende kontroll med kommunens virksomhet. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig til å velge et kontrollutvalg. Kontrollutvalget skal ha sekretærbistand i sitt arbeid og kommunestyret skal i henhold til kommuneloven sørge for dette.

Funksjon	Navn	Parti	Navn Varamedlemmer	Parti
			For Ap	
Leder	Vigdis Fjoseid	AP	Anne Brekke	AP
			Oddbjørn Steinsvoll	AP
			For H, Sp, Krf og F	
Nestleder	Magne Reiten*	SP	Gunnar Wentzel	SP
Medlem	Anders Talleraas	H	Per Øverbø	H
Medlem	Gudbjørg Frisvoll	KRF	John Helge Frøystad	KRF
			Målfrid Oddny Monge	H
			Oddlaug Hovdenak	SP
			For Sv og Mdg	
Medlem	Tore Berg	SV	Anne Lene Nerland	MDG

*medlem av kommunestyret

2.2 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalget er et lovpålagt organ, hvis mandat er hjemlet i kommunelovens kapittel 23:

- Regnskapsrevisjon – Påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, avgi uttalelse om årsregnskapet og årsberetningen og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.
- Forenklet etterlevelseskontroll – Påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak.
- Forvaltningsrevisjon – Sørge for at det blir utarbeidet plan for forvaltningsrevisjon, basert på risiko- og vesentliganalyse. Bestille og følge opp forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunes selskaper, samt rapporterer resultatene fra forvaltningsrevisjonsprosjekter til kommunestyret.
- Gransking eller undersøkelser – På eget initiativ eller etter vedtak i kommunestyret, ta tak i forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.

- Eierskapskontroll – Sørge for at det blir utarbeidet plan for eierskapskontroll, basert på risiko- og vesentlighetsanalyse. Kontrollerer at den som utøver kommunens eierinteresse gjør det i tråd med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Samt rapporterer resultatene fra eierskapskontroller til kommunestyret.
- Budsjett – Utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.
- Valg av revisjonsordning og valg av sekretariatsordning – Kontrollutvalget gir innstilling om valg av revisjonsordning og valg av sekretariatsordning til kommunestyret og eventuelt innstiller på valg av revisor.

Innenfor disse rammene skal kontrollutvalget utøve påserollen på vegne av kommunestyret, for å bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

Reglement for kontrollutvalget

Reglement for kontrollutvalget i Molde er vedtatt av kommunestyret i møte 19.12.19, sak 13/19 og revidert i møte 17.9.20, sak 97/20.

Reglementet gir retningslinjer for sammensetning av utvalget, saksbehandling, ressurser og oppgaver.

Kontrollutvalget vil i møte 15.09.23 behandle forslag til revidert reglement for kontrollutvalget, som sendes over til kommunestyret for endelig godkjenning.

2.3 Kontrollutvalgets ressurser

Sekretariat

Sekretariatet utreder saker, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og gjennomføring av møter, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg, revisjonsselskap og administrasjon og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget. Kontrollutvalget skal ha sekretariatsbistand tilpasset deres behov, jf. kommuneloven § 23-7.

Kontrollutvalget i Molde har sekretariatsbistand fra Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Sekretariatet ble etablert i 2005 etter vertskommunemodell med Molde kommune som vertskommune. I 2013 vedtok medlemskommunene å endre organisasjonsformen for sekretariatet til et Interkommunalt samarbeid (IS) etter gammel kommunelov § 27, og som en egen juridisk enhet. I 2019 godkjente kommunestyrene nye vedtekter og valgte å benytte seg av overgangsordningen som kommuneloven åpner for. Innen utgangen av valgperioden må samarbeidet velge en annen organisasjonsform som er forankret i den nye kommuneloven. Fra 01.01.20 består samarbeidet av Aukra, Gjemnes, Hustadvika, Molde, Rauma, Sunndal og Vestnes kommuner. Eierkommunene har innen 30.06.23, etter anmodning fra styret, behandlet sak om omdanning til kommunalt oppgavefellesskap. Kommunestyret i Molde godkjente omdanningen til kommunalt oppgavefellesskap i møte 15.06.23, sak 56/23. Den nye samarbeidsavtalen vil tre i kraft fra 01.01.24.

Det har de siste årene vært jobbet med å få til et større sekretariatssamarbeid i Møre og Romsdal. Dette har så langt ikke lyktes, men dette er noe de ansatte, styret og eierne har uttrykt ønske om at en skal få til.

Revisjon

Kommunes revisjonsordning skal være tilpasset kommunestyrets tilsynsbehov, behov for oppfølging av lovkrav og særskilte vedtak, kompetansenivået i kommunen og kommunens egen organisering og internkontroll.

Molde kommune har i alle år hatt revisjon i egenregi. Revisjonsselskapet som Molde har vært medeier i, har vært gjennom to sammenslåingsprosesser. Fellesnemda i nye Molde kommune valgte i møte 26.6.19, sak 21/19, å inngå som deltager i Møre og Romsdal Revisjon SA og valgte samvirkeforetaket som revisor for kommunen. I vedtaket fikk kontrollutvalget mandat til å inngå oppdragsavtale med Møre og Romsdal Revisjon SA.

Revisjonstjenestene som ytes til kommunen, honoreres etter medgått tid.

Møre og Romsdal Revisjon SA har utført regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for kommunen. Til regnskapsrevisjon benyttes det timetallet selskapet hvert år vurderer nødvendig for å kunne bekrefte kommunens årsregnskap. Ressurser til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll ytes på bakgrunn av kontrollutvalgets bestillinger av prosjekter, basert på plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll vedtatt av kommunestyret.

Økonomi

Med hjemmel i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2, skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.

Kontrollutvalget legger hver høst frem forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. I dette budsjettet inngår kostnader knyttet til utvalget selv, sekretariatstjenester og revisjonstjenester. Budsjettet har fordelt seg slik:

Årstall	Beløp
2020	3 273 000
2021	2 845 000
2022	2 816 000
2023	2 800 000

3. Arbeid i utvalget

3.1 Møter

Det i perioden vært avholdt 7 eller 8 møter pr år. Møtefrekvensen er tilpasset aktiviteten i utvalget og i forhold til omfanget av saker som har vært behandlet. Kontrollutvalgets møter er i hovedsak lagt til rådhuset. I 2020 og 2021 måtte noen møter avvikles som fjernmøter (digitalt) på grunn av pandemien.

På grunn av pandemien har det bare vært gjennomført ett virksomhetsbesøk denne valgperioden, ved Nordmøre og Romsdal brann og redning IKS, men det har i de fleste av kontrollutvalgets møter vært gitt orienteringer fra administrasjonen knyttet til ulike virksomhetsområder i kommunen.

3.2 Saker

Kontrollutvalget har gjennom valgperioden hatt søkelys på store deler av kommunens virksomhet og behandlet 7 saker etter konstitueringen i 2019, 69 saker i 2020, 49 saker i 2021, 49 saker i 2022 og 44 saker så langt i 2023 (siste møte for det sittende kontrollutvalget er 15. 09.23).

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å følge opp gjennom krav i kommunelov og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene, er det i stor grad opp til utvalget å definere selv. Gjennom forvaltningsrevisjoner er det satt søkelys både på internkontroll og rutiner i kommunen og i ett interkommunalt selskap, se eget avsnitt om gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden. Kontrollutvalget har i tillegg hatt søkelys på kommunens oppfølging av avvik og pålegg i tilsynsrapporter fra Statsforvalter og andre tilsynsmyndigheter.

På bakgrunn av kontrollutvalget virksomhetsplan for valgperioden, har utvalget årlig laget en tiltaksplan for aktiviteter som skal gjennomføres gjeldende år.

I tillegg til de lovpålagte sakene, og andre saker som kontrollutvalget velger å ta opp, hender det at utvalget får henvendelser fra innbyggere, som berører områder som kan være innenfor kontrollutvalgets myndighetsområde. Slike henvendelser behandles seriøst, uavhengig om det er et forhold som blir undersøkt videre eller at kontrollutvalget finner at dette ikke er en sak som hører til deres funksjon å se nærmere på.

Forum for kontroll og tilsyn (FKT) har utarbeidet en veileder for behandling av henvendelser til kontrollutvalget. Kontrollutvalget har også utarbeidet egne retningslinjer for hvordan slike henvendelser skal håndteres.

3.3 Kompetanseheving

For å holde seg oppdatert tema og problemstillinger som er aktuell for utvalgets oppgaveløsning, er det viktig at kontrollutvalgsmedlemmene har mulighet til å delta på konferanser og opplæringsksamlinger. NKRF-kontroll og revisjon i kommunene og Forum for kontroll og tilsyn (FKT) arrangerer årlig konferanser og opplæringsksamlinger som gir utvalgsmedlemmer nyttig kompetansegrunnlag for jobben kontrollutvalget skal utføre.

Utvalget har denne valgperioden vært representert på følgende konferanser/opplæringsksamlinger:

- NKRFs konferanse for kontrollutvalg 2020 (leder)
- FKTs kontrollutvalgslederskole 2021 – digitalt (leder)
- NKRFs konferanse for kontrollutvalg 2021 - digital (leder, nestleder og to medlemmer)
- FKTs fagkonferanse 2021 (ett medlem)
- NKRFs konferanse for kontrollutvalg 2022 digital (ett medlem)
- NKRFs konferanse for kontrollutvalg 2023 (ett medlem)
- FKTs fagkonferanse og årsmøte 2023 (leder)

Det har denne valgperioden ikke vært arrangert lokale opplæringsksamlinger. Samling som var planlagt avholdt i mars 2020 måtte avlyses.

4. Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §3.

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere måter gjennom året. Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig revisor til kontrollutvalget. På høsten blir plan for kommende revisjonsår presentert. Videre blir det rapportert om status for revisjonsåret på første møte etter nyttår (interimrevisjon). Den endelige rapporten fra revisjonsåret blir lagt frem i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetning og en oppsummering etter avsluttet årsoppgjørrevisjon.

Kontrollutvalget følger også med på den økonomiske utviklingen i kommunen ved gjennomgang av de tertialvise regnskapsrapportene som kommunedirektøren legger frem for kommunestyret.

Uttalelse til årsregnskap og årsberetning

Kontrollutvalget har gitt uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetninger. Disse er fremlagt før formannskap og kommunestyrets behandling av årsregnskap og årsberetninger. Kontrollutvalgets vurdering er blitt gjennomført med bakgrunn i FKTs veileder og mal for kontrollutvalgets uttalelse. I denne vurderingen ligger også et påseansvar for regnskapsrevisjon. Det er i denne valgperioden gitt uttalelse til følgende årsregnskap og årsberetninger:

2019 Kontrollutvalget kom med uttalelse til årsregnskap og årsberetning for tidligere Nesset, tidligere Midsund og tidligere Molde kommune. Det ble blant annet pekt på følgende:

Midsund kommune - Da kommunen ikke hadde midler på disposisjonsfond, ville årets merforbruk stå som udekket i årets balanse. Midsund kommune ble utmeldt av ROBEK våren 2019. Kommunen hadde også en relativ høy lånegjeld.

Nesset kommune - Kontrollutvalget bemerke at det bare var benyttet 52 % av bevilgningen til investeringer i anleggsmidler, noe utvalget mener er et vesentlig budsjettavvik. Det er stod også 51,7 mill. i ubrukte lånemidler av vedtatt lånopptak på kr 62 mill. Dersom utviklingen i løpet av året tilsier vesentlige avvik, skal rådmannen (nå kommunedirektøren) foreslå endring i årsbudsjettet.

Molde kommune - Kommunen hadde en relativ høy gjeld, og godt over Teknisk beregningsutvalgs måltall på 50 % av brutto driftsinntekter. For å kunne takle en økning i lånerenten er det viktig å ha en god margin å gå på i netto driftsresultat og også en buffer i et disposisjonsfond.

Kontrollutvalget var bekymret over det betydelige merforbruket innenfor mange av de kommunale tjenestene i 2019.

2020: Kontrollutvalget pekte på at det er konstatert forbedringsområder i internkontrollen som kontrollutvalg og revisjon vil følge opp. Kontrollutvalget fremhevet i uttalelsen på at gjeldsbelastningen er for høyt for å ivareta den økonomiske handlingsevnen over tid. Den høye gjeldsgraden fører til økte finansutgifter. Dette er hovedårsaken til behov for reduksjon i tjenesteproduksjon i gjeldene økonomiplanperiode.

2021: Kontrollutvalget har blant annet fremhevet at det er konstatert forbedringsområder i internkontrollen som kontrollutvalg og revisjon vil følge opp. Kontrollutvalget pekte i uttalelsen på at gjeldsbelastningen er for høyt for å ivareta den økonomiske handlingsevnen over tid.

2022: Kontrollutvalget vil med bakgrunn i analyser gjort i vedlegg til uttalelsen pkt. 7, også i år, peke på at særlig gjeldsbelastningen er for høyt for å ivareta den økonomiske handlingsevnen over tid.

Uttalelse til sluttregnskap fra investeringsprosjekt

Med hjemmel i kommunelovens § 23-2 kontrollutvalgets ansvar og myndighet og økonomireglement vedtatt i Molde kommunestyre 20.05.2021 i sak 32/21, skal kontrollutvalget gi sin uttalelse til sluttregnskap før formannskapet og kommunestyrets behandling. Kontrollutvalget har denne valgperioden kommet med uttalelser til følgende sluttregnskap:

- Nobel Bofellesskap (2020)
- Eresfjord brannstasjon (2021)
- Sellanrå skole – Fase 3 (2021)
- Hatlelia barnehage (2023)
- Midsund skule (2023)
- Hjelset brannstasjon (2023)
- Nesset helsehus (2023)

5. Forenklet etterlevelseskontroll

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Revisor skal senest 30. juni gi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen, jf. Kommuneleova § 24-9.

Det er fremlagt følgende rapporter fra forenklet etterlevelseskontroll:

- Beregning av tilskudd til private barnehager (2019) Revisor fant at Molde kommune ikke hadde vedtatt satser for tilskudd for 2019 innen fristen som var 31.10.2018. I tillegg kom revisor med noen anbefalinger om forbedringer, som kommunestyret vedtok å anbefale kommunedirektøren å følge opp.
- Selvkost (2020) - Revisjonens rapport viste at bestemmelsene i selvkostforskriften i det alt vesentlige er etterlevd. Det anmodes om at revisjonens råd om forbedringspunkt følges opp av Molde Vann og Avløp KF
- Kontroll av avtalelojalitet med rammeavtaler (2021). Revisjonens rapport viser at det er etablert rutiner, og rutinene ser i det alt vesentlige ut til å bli etterlevd.
- Selvkost for gebyr plan og byggesaksbehandling. Oppmåling og matrikkelføring og eierseksjonering (2022) – Revisjonens rapport viste Molde kommune i det alt vesentlige har etterlevd selvkost for gebyr etter plan- og bygningsloven, matrikkelloven og eierseksjoneringsloven

6. Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgets oppgaver ved forvaltningsrevisjon følger av kommuneloven § 23-3.

Kontrollutvalget skal sørge for at det blir utarbeidet plan for forvaltningsrevisjon på bakgrunn av utarbeidet risiko- og vesentlighetsvurdering. Ut fra planen bestille forvaltningsrevisjoner og legge frem resultatene fra gjennomført forvaltningsrevisjon til kommunestyret. Videre påse at anbefalinger følges opp og rapportere om resultatet av oppfølgingen til kommunestyret.

Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 ble behandlet av kontrollutvalget i møte 05.10.20, sak 48/20 og senere vedtatt av kommunestyret i møte 15.10.20, K-sak 113/20.

Kommunestyret fattet følgende vedtak:

1. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Molde kommunes Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023, med følgende tema:
 - Barnevern
 - Kommunens ansvar som miljøvernmyndighet
 - RIR IKS
 - Hjemmetjenesten
2. Kontrollutvalget skal prioritere en forvaltningsrevisjon innenfor temaet barnevern først. Kontrollutvalget får fullmakt til å prioritere rekkefølge mellom de øvrige tema som er omtalt i planen.
3. 3. Dersom det oppstår noe uforutsett i planperioden, kan kontrollutvalget foreslå forvaltningsrevisjon innenfor andre områder for kommunestyret.

Arbeidet med forvaltningsrevisjon har vært høyt prioritert i hele utvalgsperioden. Kontrollutvalget har gjort mange vurderinger og hatt drøftinger for å finne gode arbeidsmetoder både i prioritering av prosjekter, samarbeid med revisjonsselskapet og i tilknytning til behandling og oppfølging av avlagte rapporter.

Frekvensen for utarbeidelse av planer for forvaltningsrevisjon skal i henhold til kommuneloven være minimum en gang i hver valgperiode. I løpet av første år etter konstituering.

Ved bestilling av de enkelte forvaltningsrevisjonsprosjektene har utvalget lagt mye arbeid i å få innrettet bestillingene slik at de skal ha søkelys på de forholdene utvalget mener har størst risiko.

Kontrollutvalget legger rapportene fram for kommunestyret etter hvert som de foreligger. Etter kommunestyrets behandling og vedtak er rapportene fulgt opp med henblikk på å se til at vedtakene blir realisert og arbeidet videre med i administrasjonen.

Kontrollutvalget har denne valgperioden også fulgt opp anbefalinger i gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekt, som var vedtatt av kommunestyrene i tidligere Molde og Nesset kommuner.

5.1 Gjennomført forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har i valgperioden gjennomført fire forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Barnevernstjenesten for Molde, Aukra og Vestnes.

Rapport fra forvaltningsrevisjonsprosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 26.04.21, sak 15/21. Kommunestyret fattet i møte 20.05.21, sak 24/21, vedtak etter innstilling fra kontrollutvalget.

Oppfølging: Kontrollutvalget behandlet i møte 21.02.22 oppfølging av anbefalingene i forvaltningsrevisjonsprosjektet, jf. OS 2/22. **Utvalget vurderte at anbefalingene blir godt oppfulgt, og avsluttet oppfølgingen av forvaltningsrevisjonsprosjektet.** Kontrollutvalget ønsker å få fremlagt barnevernets årlige tilstandsrapport når den foreligger. Samt motta jevnlig oppdatering om status i BUF-direktoratets kommunemonitor.

Hjemmetjenester i Molde kommune

Rapport fra forvaltningsrevisjonsprosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 29.04.22.

Kommunestyret behandlet rapporten i møte 19.05.22, sak 35/22. Det ble i tillegg til tilslutning til utvalgets innstilling, fattet et oversendelsesforslag til hovedutvalg helse og omsorg.

Oppfølging: Kontrollutvalget behandlet i møte 12.09.22, sak 31/22, kommunedirektørens plan for oppfølging av anbefalinger i rapporten. Kontrollutvalget fikk i møte 24.10.22 fremlagt prosjektrapporten «Beholde, videreutvikle og rekruttere i sektor helse og omsorg i Molde kommune». Det vurderes at anbefaling 1 er fulgt opp gjennom dette prosjektet og det prosjektet vil føre med seg. Kontrollutvalget fikk i møte 02.06.23 informasjon om at kommunedirektøren er nødt til å flytte gjennomføring av brukerundersøkelsen som var anbefalt til etter innføring av Helseplattformen, altså våren 2024. Det vil da være opp til nytt kontrollutvalg å følge opp at dette blir gjennomført.

Forvaltningsrevisjon av RIR IKS

Prosjektet er gjennomført i samarbeid med kontrollutvalgene i Aukra, Gjemnes og Hustadvika kommune. Rapport fra prosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 03.02.23, sak 7/23, og endelig i kommunestyret 16.02.23, sak 1/23. Kommunestyret fattet vedtak i tråd med kontrollutvalgets innstilling.

Oppfølging: Kontrollutvalget behandlet i møte 02.06.23, sak 31/23 RIR IKS sin plan for oppfølging av anbefalingene: RIR IKS har laget en plan for på kort sikt følge opp anbefalingene i kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget har anmodet RIR IKS om også etablere rutiner som ivaretar en kontinuerlig oppfølging av anbefalingene. Kontrollutvalget har bedt om en statusrapport for oppfølging av anbefalingene innen 30.04.24. Det blir opp til det nye kontrollutvalget å følge opp.

Kommunens ansvar som miljømyndighet

Kommunestyret vedtok i møte 17.11.22, sak 93/22 at planlagt forvaltningsrevisjonsprosjekt «Kommunens ansvar som miljøvernmyndighet» bør utsettes til det er høstet mer erfaringer med klimabudsjett og til klima- og energiplanen er ferdigstilt. Kommunestyret bestilte forvaltningsrevisjon av Økonomistyring innen helse og omsorg i Molde kommune.

Økonomistyring innen helse og omsorg

Rapport fra forvaltningsrevisjonsprosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 02.06.23, sak 29/23. Kommunestyret fattet i møte 15.06.23, sak 38/23 vedtak i tråd med innstilling fra kontrollutvalget.

Oppfølging: Etter vedtaket skulle kommunedirektøren til kontrollutvalgets møte 15.09.23 legge fram sin plan for oppfølging av anbefalingene. Kontrollutvalget mottok ikke planen til dette møtet. Det vil derfor bli det nye kontrollutvalgets oppgave å påse at vedtaket blir fulgt opp.

5.2 Granskinger eller undersøkelser

Kontrollutvalget kan på eget initiativ eller etter anmodning fra kommunestyret gjennomføre granskinger eller undersøkelser. Kontrollutvalget har denne perioden gjennomført en undersøkelse etter bestilling fra kommunestyret:

Undersøkelse prosjekt Sjøfronten

Etter vedtak fra kommunestyret bestilte kontrollutvalget undersøkelse av prosjekt Sjøfronten.

Undersøkelsen ble gjennomført av KPMG

Rapport fra undersøkelsen ble behandlet i kontrollutvalgets møte 07.09.20, sak 39/20.

Kommunestyret behandlet rapporten i møte 17.09.20, sak 89/20.

Rapporten påviste manglende styring i prosjektet. Videre at endringene i byggefasen var direkte årsak til at opprinnelig kostnadsramme ble overskredet og at sentrale poster manglet i vedtatt investeringsbudsjett. På bakgrunn av erfaringer fra gjennomføring av Sjøfronten 1 og 3, beskrev rapporten anbefalinger til oppfølging av Sjøfronten 2 og for senere prosjekt.

Oppfølging: Kontrollutvalget vurderte i 2022 at anbefalingene i prosjektet knyttet til Sjøfronten 2, er godt ivaretatt. Det som gjenstår, er knyttet til Senere prosjekt. Det er så langt ikke innført en prosjektgjennomføringsmodell som anbefalt. Kontrollutvalget anmodet i 2022 kommunedirektøren om at arbeidet med etablering av rutiner og prosedyrer for mer enhetlig gjennomføring av investeringsprosjekt prioriteres, da det kan ha store økonomiske konsekvenser dersom slike prosjekt ikke følges opp på en god måte.

Kontrollutvalget har i 2023 hatt dialog med kommunedirektøren om utfordringer som hindrer at en kommer i mål med en slik prosjektstyringsmodell. Det er opplyst at rollen til styrene i foretakene er sentralt i arbeidet med prosjektgjennomføringsmodellen. Det er tidligere opplyst at en trolig ville komme i mål med arbeidet 1. halvår 2023. Til kontrollutvalgets møte 15.09.23 opplyses det at utsettelsen av ferdigstillingen av prosjektgjennomføringsmodellen skyldes arbeidet med evaluering av om Molde kommune fortsatt skulle ha foretak. Det nye kontrollutvalget må påse at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp.

7. Eierskapskontroll

Kontrollutvalgets oppgaver ved eierskapskontroll følger av kommuneloven § 23-4.

Kontrollutvalget skal sørge for at det blir utarbeidet plan for eierskapskontroll på bakgrunn av utarbeidet risiko- og vesentlighetsvurdering. Ut fra planen bestille eierskapskontroller og legge frem resultatene fra gjennomført eierskapskontroll til kommunestyret. Videre påse at anbefalinger følges opp og rapportere om resultatet av oppfølgingen til kommunestyret.

I eierskapskontroll blir det kontrollert om den som utøver kommunens eierinteresse i selskaper, gjør dette i samsvar med lover, forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Plan for eierskapskontroll 2020-2023 ble behandlet av kontrollutvalget i møte 02.11.20, sak 61/20 og senere vedtatt av kommunestyret i møte 19.11.20, K-sak 126/20. Planen sier følgende:

1. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Molde kommunes Plan for eierskapskontroll 2020-2023, i følgende selskap:
 - a. Romsdalshalvøya Interkommunale Renovasjonsselskap IKS

b. Molde og Romsdal Havn IKS

2. Kontrollutvalget får delegert myndighet til å vurdere deltakelse i eierkontroller initiert av andre kontrollutvalg.
3. Kontrollutvalget får delegert myndighet til å avgjøre om det skal gjennomføres eierskapskontroll, dersom noe uforutsett oppstår i valgperioden.

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunen og kommunens representanter i alle selskaper kommunen har eierinteresser i. Eierskapsmeldingen er også et viktig redskap i kontrollutvalgets arbeid.

Gjennomføring av eierskapskontroll forutsetter at kommunen har utarbeidet eierskapsmelding (retningslinjer for forvaltning av kommunens interesser i selskap samt eierstrategier for hvert enkelt selskap). Eierskapsmelding for Molde kommune ble vedtatt i Molde kommunestyre 17.06.21, sak 50/21. Kommunestyret har i møte 14.05. 20, sak 43/20, Vedtatt strategi for kommunens eierskap i Istad AS.

Kommuneloven stiller nå krav om at det skal utarbeides eierskapsmelding minst en gang i valgperioden, jf. kommunelova § 26-1. I paragrafen settes det også krav til hva eierskapsmeldingen skal inneholde:

- Kommunens prinsipper for eierstyring
- Oversikt over selskap, kommunale foretak og andre visksomheter som kommunen har eierinteresse eller tilsvarende interesse i
- Kommunens formål med sine eierinteresser

Eierskapskontroll RIR IKS

Kontrollutvalget i Molde, har sammen med kontrollutvalgene i de andre eierkommunene Aukra, Gjemnes, Hustadvika og Rauma, gjennomført eierskapskontroll av RIR IKS. Rapport fra prosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 03.02.23 sak 8/23, og endelig i kommunestyret 16.02.23, sak 2/23. Kommunestyret fattet vedtak i tråd med kontrollutvalgets innstilling.

Oppfølging: Kontrollutvalget behandlet i møte 02.06.23, sak 30/23, Ordfører og kommunedirektørs plan for oppfølging av anbefalingene. Kontrollutvalget tok mottatt plan for oppfølging av eierskapskontrollen til orientering. Siden det nå skal etableres en ny selskapsstruktur for selskapet, utsettes det å be om statusrapport for oppfølgingen til 30.04.24. Ny selskapsstruktur vil trolig forenkle kommunikasjon mellom kommunestyre og eierrepresentant, siden det legges opp til at det er ordfører som utvalgsleder også er eierrepresentant.

8. Påseansvar overfor revisjon

Ifølge kommuneloven § 23-2, skal kontrollutvalget påse at kommunens regnskaper blir revidert på en forsvarlig måte.

Det er i forskrift om kontrollutvalg og revisjon gitt en del bestemmelser om formelle krav som skal stilles til valgt revisor, herunder krav til utdanning, vandel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer. Det viktig at kontrollutvalget også følger med på at innholdet i revisjonsarbeidet skjer på en tilfredsstillende måte, og finne gode ordninger for hvordan utvalget løpende kan være oppdatert og ha en trygghet for at revisjonsordningen er tilfredsstillende.

Fellesnemda i nye Molde kommune valgte i møte 26.06.19, sak 21/19 å delegere til kontrollutvalget å inngå oppdragsavtale med Møre og Romsdal Revisjon SA.

Kontrollutvalget i Molde godkjente oppdragsavtalen med Møre og Romsdal Revisjon SA i møte 07.12.20, sak 67/20.

I avtalen forutsettes det bl.a. at revisjonen legger til rette for at kontrollutvalget kan oppfylle sitt påse-ansvar overfor revisjonen. I dette ligger det at revisjonen skal rapportere til kontrollutvalget fra sitt arbeid og ha et kvalitetssystem i samsvar med lov og revisjonsstandarder.

For å følge opp sitt ansvar, slik det framgår av formelle krav i forskriftene og i de omtalte avtalene, har kontrollutvalget lagt vekt på en god dialog med revisor. Det gis informasjon om det løpende revisjonsarbeidet gjennom presentasjon av revisjonsplan, rapport etter interimrevisjon og rapport etter avlagt revisjonsberetning. Videre rapporteres det om enkeltprosjekter etter behov.

For forvaltningsrevisjon foregår dialogen i hovedsak knyttet til prosjekter og til forberedelser til plan for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget har lagt stor vekt på at kommunikasjon med revisor skal bidra til at undersøkelsene får det fokus utvalget ønsker. Utover planlegging og framleggelse av prosjektplan og rapporter, deltar forvaltningsrevisor i møter på forespørsel fra utvalget. Kontrollutvalget mener å ha funnet gode samarbeidsordninger og etablert rutiner som setter utvalget i stand til å ha nødvendig informasjon om revisjonsarbeidet, for å ha trygghet for at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalget gjør en vurdering av revisors arbeid i forbindelse med årsoppgjørrevisjonen. En oppsummering av disse vurderingene gis til kommunestyret i vedlegg til kontrollutvalgets uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetning.

9. Erfaringer fra arbeidet i denne valgperioden

9.1 Forholdet til politisk ledelse

Kommunestyret har det overordnede kontrollansvaret for den kommunale virksomheten. Kontrollutvalget skal uøve den løpende kontrollen på kommunestyrets vegne. Utvalget har gjennom hele perioden vært opptatt av å ha god dialog med kommunestyret. Ordfører informeres løpende gjennom kopi av innkallinger til kontrollutvalgets møter. Ordfører har i liten grad benyttet seg av sin møte- og talerett i kontrollutvalget.

Medlem fra kommunestyret som er valgt inn i kontrollutvalget, er et viktig bindeledd mellom kommunestyret og kontrollutvalget. Presentasjon av sakene fra kontrollutvalget i kommunestyret, bidrar til å synliggjøre kontrollutvalgets arbeid overfor kommunestyret.

Saker fra kontrollutvalget legges løpende fram for kommunestyret, enten det er rapporter fra gjennomførte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller, gjennomførte etterlevelseskontroller med økonomiforvaltningen, eller det er informasjon om andre saker kontrollutvalget har fulgt opp. Utover dette har kontrollutvalget utarbeidet årsrapport som legges frem for kommunestyret. I denne informeres kommunestyret om kontrollutvalgets arbeid gjeldende år.

Det er positivt at kontrollutvalgets reglement har blitt fulgt, ved at kontrollutvalgets saker står først på saklisten til kommunestyret. Dette er viktig for å tydeliggjøre at dette er tilsyns- og kontroll saker der andre kriterier enn de politiske er førende for debatten og konklusjonen.

I starten av valgperioden opplevde kontrollutvalget å få flere henvendelser fra politikere i Molde kommune. Utvalget vurderte at noen av disse henvendelsene heller burde fremmes i hovedutvalg eller kommunestyret, og ikke i kontrollutvalget. Opplæring til kommunestyret om kontrollutvalgets rolle i starten av ny valgperiode, anbefales. Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal bistår gjerne med dette.

9.2 Forholdet til administrativ ledelse

Kontrollutvalget opplever å ha gode relasjoner til administrativ ledelse og stor nytte av positiv dialog om generelle forhold i kommunen og i forbindelse med konkrete prosjekter og oppgaver. Administrasjonen gir informasjon og deltar i møter når kontrollutvalget ber om deres tilstedeværelse. Det er viktig at administrasjonen har god forståelse for kontrollutvalgets rolle.

Molde kommune hadde skifte av kommunedirektør sommeren 2021. Fra januar 2022 overtok ny assisterende kommunedirektør dialogen med kontrollutvalget på vegne av kommunedirektøren.

Kontrollutvalget har ansvar for oppfølgingen av kommunestyrets vedtak i saker knyttet til kommunens kontrollarbeid. Blant annet følge opp at kommunedirektøren gjennomfører kommunestyrets vedtak knyttet til forvaltningsrevisjonsprosjekt.

9.3 Henvendelser fra andre

Kontrollutvalget har i valgperioden fått flere innspill fra innbyggere til forhold som de ønsker at kontrollutvalget skal se nærmere på.

Kontrollutvalget har begrenset ressurser til rådighet, og kontrollutvalget mottar også henvendelse som ikke faller inn under utvalgets ansvarsområde. Det er bare kommunestyret som kan pålegge kontrollutvalget å følge opp en sak.

Alle henvendelser tas opp til vurdering i kontrollutvalget. Når kontrollutvalget vurderer om en sak skal følges opp eller ikke, så er det flere element som må tas med i vurderingen: Er dette en sak som er til politisk behandling? Er saken prinsipiell? Er det et enkelttilfelle eller tyder det på systemfeil? Er det en nylig hendelse eller er det en gammel sak? Tids- og kapasitetsmessige hensyn og økonomiske/budsjettmessige hensyn.

Forum for kontroll og tilsyn (FKT) har i 2022 utarbeidet en veileder for behandling av henvendelser til kontrollutvalget. Kontrollutvalget i Molde har i tråd med veilederen utarbeidet retningslinjer for hvordan slike henvendelser skal håndteres av utvalget.

10. Oppsummering

Kontrollutvalget har en viktig rolle i en lærende organisasjon. For at kontrollutvalget skal være et godt redskap for kommunestyret, må kommunestyret gi kontrollutvalget gode arbeidsvilkår.

Det er viktig at kommunestyret og administrasjonen har forståelse for kontrollorganets rolle og funksjon i kommunen.

Kontrollutvalget kan anmode kommunedirektøren om å følge opp anbefalinger, avvik og mangler, men det er bare kommunestyret selv som kan pålegge kommunedirektøren å rette opp mangler som blir avdekt. Som kommunestyrets hjelpeorgan i kontrollarbeidet, er kontrollutvalgets virke avhengig av å ha legitimitet i kommunestyret. Dette er nødvendig for å få gjennomslagskraft for forbedringsforslag og anbefalinger og dermed kunne bistå i arbeidet for at kommunestyrets målsetninger blir realisert.

Selv om pandemien til en viss grad har påvirket kontrollutvalgets arbeid, har utvalget klart å gjennomføre de oppgavene som er lagt til kontrollutvalget.

I utvalgsmøtene er det kontrollperspektivet som har styrt diskusjoner og vedtak, mens partipolitiske hensyn legges bort. Sakene som er behandlet i utvalget bærer ikke preg av å være politiske omkamper eller ha partipolitiske agendaer. Utvalget har vært bevisst på problemstillinger knyttet til uavhengigheten og satt denne høyt i sitt arbeid.

Avslutningsvis vil kontrollutvalget takke kommunestyret og administrasjonen i Molde kommune for et godt samarbeid i valgperioden.

Kontrollutvalget vil med dette ønske det påtroppende kontrollutvalget lykke til. Kontrollutvalget må ha et våkent blikk på kommunens virksomhet og virksomhet i kommunens selskaper og sette viktige saker på dagsorden.

Kontrollutvalget i Molde, 15.09.23